

Végül minden czéltalan jeremiáda helyett egy pár adatot irunk ki az 1894-iki állami költségvetésből:

A fő- és székvárosi állami rendőrsége kap	1.228,926
Az ország összes középiskolái kapnak	1.785,359
A pénzügyőrség kap	2.878,310
A csendőrség	4.019,721
A mentelepek	5.035,715
A csapatok	12.064,608 forintot.

(Az utóbbinál csak a rendes kiadásokat vettük fel.)

Annai tény, hogy a nemzet vezető osztályát nevelő tanintézetekre 500,000 frttal többet fordítunk, mint a fő- és székvárosi magyar királyi rendőrség céljaira.

(Miskolcz.)

WEBER ISTVÁN.

IRODALOM.

Pedagógiai értekezések az 1893/1894. évi középiskolai értesítőkből.

1. *Blanár Ödön: Röviden a műveltségről és emberszeretetről.* (Besztercebányai kir. kath. főgymnasium 1—15 l.) A dolgozat tájékoztatóul kíván szolgálni az iskolából az élet nagy útjára lépő ifjúnak. Sok jó akaratot, az ifjúság őszinte szeretetét nem is lehet elvitatni szerzőtől; jele ennek az a melegség, mely a kis értekezést áthatja. Kár azonban, hogy a hangoztatott rövideg nála nem egy a tömörséggel. Hiba a különben önálló gondolkodásról tanuskodó elmefuttatásban a nagy általánosság és elvont okoskodás. A tulajdonképeni tárgyalást terjedelmes, (1—7. l.) szétfolyó bevezetés előzi meg, mely körülmény könnyen lelohasztja az érdeklődést. Vannak dolgok, melyek már természetüknél fogva megkívánják mindjárt az in medias res hatolást.

Tanulóknak akarván irni, azzal a nemes czéllal, hogy tanításunk reá termékenyítő hatással is legyen, nem tartjuk egészen szerencsésnek értekező felfogást, ki dogmatikus módon, elvont definíciók alakjában (7. l.) adja a műveltség értelmezését. Helyesebb lett volna — legalább rövid ráutalásokkal — megvilágítani azon epochalis eseményeket, melyek emberiség fejlődésére, művelődésére átalakító befolyással voltak. (Pl. a cl. ókor, a kereszténység, a renaissance, reformatió, a nagy forradalmak stb.) Az axióma-szerű tanításoknak legtöbbször az a szerencsétlenségük, hogy még a felnőtteknek is, annál inkább tanulóknak emlékébe nehezen férkőznek, s könnyen is kivesznek. Concrét tények, dolgok a mi emléke-

kezetünk táplálói. Ugyancsak a czél szolgálatában szivesen látnók, ha magyar középiskolai tanuló számára, magyar középiskolából az életbe kilépő ifjunak iratván a munka, rámutatott volna arra is, hogy a magyar ifjunak mennyi erőfeszítésre, hosszas szoktatásra van szüksége, mit Aristoteles kívánt az állam leendő polgáraitól, s mit kell megszereznie abból a nagy erkölcsi tőkéből, a mit egyetemlegesen magyar nemzeti műveltségnek nevezünk.

Néhány megjegyzésünk van másrészt Blanár némely tulszigorú, hogy ne mondjuk, pessimistikus nézetére. Az emberszeretet, jótékonyság és áldozatkészség erényeire mondottak sok tekintetben ráférnek a mai társadalomra (10—15. l.). Nem értünk azonban egyet vele a társadalom tulságos korholásában, mert az veszedelmes visszahatással is lehet épen magára az ifjúra. De meg talán, ez a mi sokszor megtépett társadalmunk még sem annyira elrugaskodott, hogy az ifjúságnak műveltség tekintetében még mindig, vagy már ne nyujtana valami nagyon emelő példát. (6. l.) Ez annál megdöbentőbb lenne, mert az iskola adja ugyan a tudást, az ismeretet, de az élet, a nagy társadalom, melynek az ifjú is kiegészítő s utóbb fontos tényezője, fejt ki a maga erkölcsi hatásaival a műveltséget, a jellemet. Ha e részben panaszra van okunk, inkább azt mondanók, hogy magyar nemzeti társadalom a szó szoros értelmében még ez idők szerint nincs. A pénz-aristokracziáért magunk sem rajongunk, mind a mellett enyhíteni kívánjuk azt az egyoldalú felfogást, mintha a társadalom leghasznosabb, legbecsesebb részét csak a tanult és munkás emberek képezvén, azok, kik nagy vagyonnal és örökséggel birnak, nagyobb szellemi tőke hiányában eo ipso a «tétlenség lovagjai» lennének. Aligha nem helyi viszonyok lebegtek az író előtt.

2. *Sajó Sándor: Hazafias nevelés az iskolában.* (Ujverbászi áll. segélyz. községi algymnasium. 3—8 l.) Felméri Neveléstudomány-ának egyenes behatása alatt készült e rövidke értekezés. Boldogult pädagogusunk szép könyvének ide vágó része egyike a legszebben, mély lelkesedéssel és erős fajszeretettel megírt szakaszoknak. Nem csoda, ha ellenállhatatlan varázsa oly mértékben ragad meg főleg egy-egy fiatalabb tanárt, hogy csak keretet akarván venni a mestertől, nem tud szabadulni annak még kifejezéseitől, frázisaitól sem. Eltekintve egyébiránt e nyilván kitetsző önállótanságtól, maga a buzgóság — a hazafias nevelés szükségének hangoztatása épen egy vegyes ajkú vidék iskolájában — dicséretet érdemel. Beszélni kell, de még inkább tenni ez irányban! A nemzeti irodalom, történelem, a nemzeti ünnepélyek, melyeket írónk — egészen helyesen — a nemzeti nevelés tényezői sorába iktat, magokban véve csak alkalmak, melyek nyomtalanul mulhatnak el, ha a tanítást, s az iskolai élet minden nyilvánulását át meg át nem járja a tanárnak, tanítónak minden gondolatában, szavában, cselekedetében, szóval